

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Zondag 31 Augustus 1913. N°. 1858.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Zondag 31 namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.50, voor België per jaar f 5.30, bij vooruitbetaling, voor het verdere buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden aangegoten door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. Advertenties: van 1 tot 6 regels f 1.50, voor elke regel meer f —.30. Aanvragen en vermelding van leedsgaven f —.15 per regel.

„Al zal hun eenerelei hart geven“

En ik zal hun eenerelei hart geven, en zal eenen nieuwen geest in hen binnenste van u geven; en ik zal het steenen hart uit hun vleesch wegheven, en zal hun een vleesch hart geven. Esch. 36: 26.

Het hoore kwaad, dat altoos weer de heilige kracht breekt, waarin het Koninkrijk Gods op aarde zijn sterkte moet vinden, is de onderlinge verdeeldheid van Gods kinderen. Telkens en telkens weer blijkt, dat ze het niet eens zijn. In plaats van nu deslettemin als broeders met elkaar samen te werken, gaan ze dan maar al te vaak tegen elkaar in. En wat 't allerpijnlijkst is, ten slotte zijn er dan zelfs Christenmannen, die, om over hun broeders te triomfeeren, de hulpe van de kinderen der wereld inroepen. Nog onlangs bood ook ten onzent de worsteling om het beste staatsbeleid hier het droeve schouwspel van.

Dat dit zoo komen zou, stond Jezus voor zijn sterfen klaar voor oogen. Meer nog, in den nacht vóór zijn sterfen is het deze dreigende jammer, dien Jezus in vurige smeking van zijn Vader verbad. Zelfs onder zijn discipelen was nog er Jezus hen verliet, 't twistvuur meer dan eens ontvont; wat zou 't dan niet worden onder de velen die daarna bekeerd mochten worden. Vandaar Jezus' roepen in 't allervolmaaktste gebed tot den Vader: „Ik bid niet alleen voor deze mijn jongeren, maar ook voor degenen, die door hun woord in mij gelooven zullen, opdat ze allen een zijn mogen, gelijk wij Gij, Vader, in mij en ik in U, opdat ze één zijn, gelijk wij één zijn.“

Straks kunt ge in wat Jezus' groote apostel naar Philippus schreef, gelijken toon beluisteren. Ook hier heilige dorst naar vrede en eenheid onder de geroepenen ten leven, en toch angst dat de vrede in twisten overslaat. Vandaar zijn roerend schrijven: „Indien er dan eenige vertroosting is in Christus, indien er eenige troost is der liefde, indien er eenige gemeenschap is des Geestes, indien er eenige innerlijke bewegingen en ontfermingen zijn, zoo vervult mijne blijdschap, dat gij moogt eenigzins zijn, deszelfde liefde hebbende, van één gemoed en van één gevoelen zijnde.“

En dat aan de zoo hoogmoedige eengestindheid onder de broeders metterdaad de toekomst van 't Godrijk zou kunnen hangen, reeds aan Ezechiel was het in de dagen van Israels ballingschapsrouwe geopenbaard, toen de Heere aan zijn volk, na zijn terugkeer, deze heerlijkste belofte deed: „En ik zal u eenerelei hart geven, en zal eenen nieuwen geest in 't binnenste van u geven.“

Stel daar nu tegenover de bitter droeve werkelijkheid, gelijk ze, van de dagen der profeten en apostelen af, zich in de historie geopenbaard heeft, en is 't dan niet, of veeleer het volk van God zich alle eeuwen door er op toe heeft gelegd, om den Kains en Abels wrevel op 't heilig erf van Christus Kerk over te brengen, en te wedijveren wie het scherpst en bitterst met name tegen zijn naaste broeders in verzet zou komen.

Stond 't niet reeds zoo tusschen Petrus en Paulus te Antiochie? Spilt niet kort daarop de Christenheid zich in allerlei groepen en kringen, die elkaar met banvloek na banvloek achtervolgen? En is 't niet ten slotte in Christus' Kerk tot zoo reusachtige scheuring gekomen, dat de Oostersche, de Roomsche en de Protestantsche kerken schier als vijandelijke corpsen tegenover elkander staan?

En bepaald nu de twist en tweedracht zich nog maar tot die drie groote gedeelten. Maar niets ervan. Onder de Protestanten weer evensoo eindeloze twist en geduldigheid over allerlei kerkbegrip, leerstuk en wijze van opvatting, zoodat secte na secte verrees.

Ja, wat nog bitterder en pijnlijker is, als ge dan in esgereu kring de verhouding van hen nagaat die saam tot dien kleinen kring behooren, hoe ontwaart ge dan niet telkens aan de gesprekken, dat de één den ander benijdt en niet zetten kan. Sterker nog, hoe pijnlijker doet 't dan niet telkens aan, zoo ge zelfs mannen die voorgaan en leiden willen, vriendschappelijk en liefdelijk verkeerden ziet met vijanden van 't Kruis van Christus, terwijl er ten laste van hun broeders in Christus zoo tekenen iets gliffigs over hun lippen komt en iets vinnigs uit hun oog vlamt.

Is 't niet, zoo ge met den schijn geen vrede neemt, maar deze booze dingen bij hun naam durft noemen, om bij te schrijven? Onder wie tamelijk ver van elkander afstaan, gaat 't dan nog, maar ga eens te rade, hoe de wederzijdsche verhoudingen der broeders in zeer intimen kring vaak zijn,

en ge verlist immers schier alle hoop op betere toekomst.

Niet zelden eindigt men dan maar met elkaar niet meer te zien, en over en weder elkander voor zoo goed als dood te verklaren.

En dan natuurlijk is er onheiligh gejuich in de demonische sferen, en wordt de Geest des Heeren onthieldig en bedroefd.

Het is zoo, ook onder de leden der wereld gaat 't verre van malich toe, maar beeld u waarlijk niet in, dat de broederliefde onder Gods volk 't getuist en bitterheid uitbaant. Veeleer kunt ge te met name aanwijzen de Christenbroeders, in wier onderlinge verhouding zich, zelfs in 't publieke leven, nog altoos iets van Kains en Abel weerkaast.

Dit is de zonde der Christenheid, en met name onder ons Protestanten. En waarom 't zoo is, behoeft ge niet te vragen. Tweerlei oorzaak ligt voor 't hand. Voorop gaat ook hier het zondige van het roeken van het eigen ik, dat als 't zonden der zonde in elk menschenhart woelt, maar hier komt dan bij het dieper indringen in de wederzijdsche verhouding van het heilige, dat dan juist in dat over en weer opkomen voor een meerder heilig, den vrijbrief doet zoeken om onverbiddelijk de één den ander tegen te staan.

En dan is 't nog 't droefst van alles, dat ge over deze zonde van den broedertwist onder 's Heeren volk zoo weinig schuldbesef, en zoo weinig verontmoediging vindt.

Die afschuwelijke zonde van den broedertwist en den broedertwist wordt niet als een ergerlijke pestilentie gehaat en gemeden, maar vergevoelt en verschoond.

En 't pijnlijkste van alles is dan nog, dat er geen voortdurend gebed, geen aanhoudende smeking onder Gods volk is, om deze zonde uit te bannen. Als er pestilentie uitbreekt, roept men om biddagen. Zelfs tegen veepest zijn bidstonden gehouden. Maar deze vergiffiging van 't broederleven lokt niet tot smeking uit.

Wat meest dan nog deze wonden pleegt te betten is, dat er in zachtinniger kring over die geschilpunten liefst gezweven wordt, en in praktisch samenwerken heil wordt gezocht. Alsof ooit oppervlakkig-practisch veel-doen het gemis van een liefde vergoeden kon, waarvan Jezus bad dat ze de broeders een mocht doen zijn, gelijk de Zoon een is met den Vader.

Nees, in de oppervlakte ligt de genezing niet. Het gaat hier om 't diepe, om 't heilige, om 't hemelsche. Blijfsden van eigen schuld in de zoo droeve twistzonde is 't eerste, wat de Heere van ons vraagt. Dan komt de eisch, om 't vuur te blusschen in steen van 't aan te blazen. En bovenal moet 't dan komen tot een luizen en belijden, dat 't „eenerelei hart“ niet iets is, dat we zelf onder Gods volk realiseren kunnen, en dat 't blijft bij de Heere zelf bij Ezechiel aan zijn volk toezet: „Ik zal u eenerelei hart geven.“

Ge bidt om uw dagelijksch brood, maar in wat kring gaat dagelijks de bede op om 't eenerelei hart onder de broeders?

Waar wordt gedankt, als een twist die oprees onder Gods gemeente, in liefde werd beslecht?

DR. A. K.

Uit de Pers.

De Waarheidsvriend, orgaan van den Gereformeerden Bond tot verbreiding en verdediging van de Waarheid in de Ned. Herv. (Gereformeerde) Kerk, geeft een tamelijk uitoerig antwoord op de zoo dikwijls gestelde vraag: wat wil de Geref. Bond toch eigenlijk. Aan het daaroer handelend artikel wordt door ons het volgende ontleend:

De Geref. Bond wil vermaanen blazen. De Geref. Bond wil een hand leggen tusschen Broeders en Zusters in den geloove, die wenschen te leven uit één en hetzelfde beginsel, dat naar Gods Woord is, duidelijk uiteengezet in de 3 Formulieren van Eenigheid onder Herv. (Geref.) Kerk.

Wat niet leeft uit één beginsel hoort niet bij elkaar. Maar wat van één beginsel is, vragende naar het Woord onzes Gods en wenschende te huigen voor den Christus Gods, dat behoort bij elkaar en moet die saamhoorigheid ook meer gaan openbaren voor de menschen. Omdat de Heere wil dat we één zijn en omdat eendracht macht maakt.

De Geref. Bond stelt zich daarbij geenzins voor, dat allen die nu in de Hervormde Kerk leven, tot den Bond zullen toetreden. Dat kan niet. Maar die echt Hervormd zijn en barlijk instemmen met onze beginselinschriften, daarbij de oprichting en het bestel begerende van onze Vaderlandsche Kerk, behoorden zich allen aan te sluiten.

Want staande op den grondslag van Schrift en beginsel is het de diepgefundeerde overtuiging van den Geref. Bond, dat de Heere voor onze Hervormde Kerk nog een toekomst heeft weggelegd, mits zij zich komt bekeren van haar zondige dwaalwegen en weer gaat spreken naar den

Woorde Gods, om zich ook weer te openbaren naar Gereformeerden, presbyterialen kerkvorm.

Dan, wanneer onze Hervormde Kerk weer de waarheid Gods gaat belijden, met verwerping van alle leerstellingen die daarmee in strijd zijn, en zij weer tot een organisatie komt naar de lijnen van de Dordtsche Kerken-orde, waarbij de plaatselijke Kerken weer kunnen uitkomen, zoodat Christus dat h.v. eische van de zeven gemeenten in Kl. Act. (Openb. 2 en 3), dan zullen alle Broeders en Zusters in den geloove daar weer saamwonen en de Heere zal aldus Zijn egen gebieden.

Van achteruitgang der Kerk of van vermindering van invloed onder het Volk, zal daarbij geen sprake zijn.

De Heere heeft alles wijs en goed verordeneerd. Die het wagen met Zijn Woord en die wandelen naar Zijn geboden, zijn er altijd 't best aan toe en hebben altijd de grootste krachten.

Laten anderen dan van wagen en paarden vermelden — het brieschend paard moet toch sneven en de sterkste strijdswagenen loopen ten slotte toch vast in het zand!

Maar die op den name des Heeren mogen hopen en den God van vader Jacob tot hun hulpe hebben, die zijn zalig te noemen.

Nees, de wijsheid der wereld is niet het hoogste. Hooft zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort 't belijdt de christen.

Daarom is de leuze van den Geref. Bond: vriende in het gebed, blindt voor de uitkomsten. Of ook: „gehooramen is beter dan offeranden.“

Alle verzueringen en alle bedenkingen en alle berekeningen dat onze Herv. Kerk, wanneer zij weer kloek gaat belijden naar Gods Woord en naar de 3 Formulieren van Eenigheid, roovert van haar invloed al inboeten of sooveel al achteruitgaan in aantal leden, mogen ons niet afhouden om te luisteren naar het Woord des Heeren: „swaart voor Mijn aangezicht en wees oprecht.“

't is beter om tot den Heere 'n toevlucht te nemen dan op menschen te betrouwen.

Die vleesch tot 'n arm stelt is van God verfloekt, maar die op den Heere mag hopen en naar Zijn wetten mag vragen, die zal gered worden met overvloed.

Het loon des Heeren is een groot loon. Niet uit verdienste, maar uit genade.

Officiële Berichten.

De classis Stadskanaal heeft in hare vergadering van 30 Aug. peremptoer onderzocht den heer K. van Loon, beroepen bij de Geref. Kerk van Ter-Ap, en besloot hem tot den Dienst des Woords en der Sacramenten in de Geref. kerken toe te laten.

Op last der classis:

H. J. HEIDA, scriba.

Kort verslag van de vergadering der classis Alkmaar, te Alkmaar 20 Aug. 1913.

De Dagevo voorzitter, Dr. v. d. Vliet scriba, Dr. Mulder assessor. Opening der vergadering Ps. 81: 12 en lezing Ps. 115.

Credentiaelen onderzocht. De Meijer van Alkmaar hartelijk verwelkomd.

Præparatoir examen van den heer Jb. Gooijes, candidaat aan de V. U. Preek 1 Tim. 1: 15. Ex. O. Test. Ps. 73. Ex. N. Test. Philipp. 2.

N. A. onderzocht naar de beweegredenen die den heer Gooijes geleid hebben om te staan naar het ambt van dienaar des Woords, wordt hij met algemeene stemmen toegelaten.

Notulen vorige vergadering goedgekeurd. Geref. kerk van Wieringen deelt met dank mede, dat binnen deze classis voor haar kerkgebouw werd bijgebracht f 320.41. Ook is bericht ontvangen, dat deze kerk bij de hooge Regering bekend is.

Collectie gelod. Paus.

Peremptoer examen van Dr. Harreuselus, beroepen predikant te Noord-Scharwoude. Preek Job. 7: 37 en 38 Ex. O. Test Psalm 74 en Oodja. Ex. N. Test. Mark. 16 en Rom. 5: 1. Met algemeene stemmen toegelaten.

Dr. Mulder neemt praesidium over van Dr. Dagevos, die vertrekt.

Instructie van de kerk van S. behandeld.

Enkele rapporten ingeleest.

Ingekomen stukken voor kennisgeving aangenomen. De kerk van St. ontvangt advies in zake 't trap van censuur.

Consulent van Krabbendam Dr. Meijer.

Classisbeurten te Anna Paulowna door Dr. Stazig, te Dijkshorn door Dr. Mulder, te Schamerhorn door Dr. Meijer, te Wieringen door Dr. Dagevos, te Kolhorn door Dr. Harreuselus.

E.k. classicale vergadering te Alkmaar D.V. 22 Oct. a.s.

Dr. Mulder gaat voor in dankzegging en sluit de vergadering.

Op last der classis,

J. MULDER, A. T. assessor.

Buitenland.

Duitschland. Afwijzend antwoord van het Brandenburgsch Konsistorium aan een verzoeking van orthodoxe leden der kerk.

De orthodoxe vereniging der Trinititeitsgemeente te Charlottenburg had op 12 Dec. 1912 aan het Konsistorium der Provincie Brandenburg gevraagd, aan de predikanten der landskerk toe te staan om de vereniging bij het organiseren van eigen godsdienstoefeningen te dienen.

In deze Trinititeitsgemeente is niet één predikant meer te vinden die op het standpunt van de belijdenis der Evangelische kerk staat,

vandaar het verzoek der orthodoxe of „positieve“ vereniging.

Den 25ten Juli 1913, dus zes en een halve maand later, antwoordt het Konsistorium, het „in overeenstemming met den Opperkerkeraad om der wille van de kerkelijke orde en in verband met eerdere gevallen beslissingen niet oordeelbaar te achten, dat zond er of tegen den wil der bevoegde predikanten van de Trinititeitsgemeente, andere predikanten der landskerk binnen het bereik der bedoelde gemeente godsdienstoefeningen houden en het A-ondmaal bedienen, gelijk dit door de vereniging gewenscht wordt.“

Dit antwoord is kort, maar het zegt veel. De Opperkerkeraad en het Konsistorium van Brandenburg verklaart, dat de „kerkelijke orde“ niet toelaat, dat de orthodoxen van de Trinititeitsgemeente in hunne kerkgebouwen een prediking kunnen hooren en een sacramentbediening genieten die in overeenstemming is met de belijdenis hunner kerk. Maar geen hand wordt uitgestoken om die orde te veranderen, zelfs wordt er geen belofte gedaan dat die verandering zal overwogen worden. Met andere woorden: wij aanvaarden den bestaanden toestand, waardoor de geloovige leden der kerk in hunne kerkgebouwen niet kunnen opgaan om het Woord Gods te hooren verkondigen.

Nu kunnen de orthodoxe leden der Trinititeitsgemeente tot de predikanten die in de inwendige zending dienst doen, gaan om bediening des Woords en der Sacramenten. Het is wel abnormal, dat vanwege de inwendige zending bediening van Woord en Sacrament plaats heeft, maar men troost zich met de gedachte dat men in abnormale tijden de toevlucht nemen moet tot abnormale middelen. Of men daarmee gered is uit den ontzettenden toestand waarin men te Berlin kwam, is voor ons geen vraag meer.

Ook heeft men den orthodoxen den raad gegeven, om aan de moderne predikanten te verzoeken toe te staan, dat orthodoxe leeraars in de kerkgebouwen voorgaan. En er wordt verwacht, dat die moderne predikanten dit wel zullen toestaan. Immers die moderne predikanten hebben het psoel afgegeven: „leven en laten leven“. Het is wel erg, dat zij, die de kern der gemeente uitmaken, aan hen die zij beschouwen als bestrijders van hunne belijdenis, als een gunst iets moeten vragen wat hen rechtens toekomt; maar men troost zich weer met de gedachte, dat men in dezen verwarden tijd dingen doen moet die „irregulier“ zijn!

Mocht in Duitschland eens de man opstaan die den belijders des Heeren den weg wijst om te komen tot een vernieuwde reformatie der kerk. Dat van de besturen der kerk niets in deze te verwachten is, zal van lieverlede wel duidelijk worden zijn. Doch neem, er heeft een vergadering plaats gehad van alle orthodoxe minderheden van Groot-Berlijn, waar een stemming besloten werd bij de door de kerkorde daartoe verordende organen het voorstel te doen, de kerkorde 100 te wijzigen, „dat de positieve minderheden een geestelijke verzorging kunnen hebben, die in overeenstemming is met den belijdenisstand der landskerk.“

Een tweede besluit had tot strekking om, tot tijd en wijle dat dit doel bereikt was, door zich te helpen, de positieve minderheden zooveel mogelijk met Woord en Sacrament te dienen en daarvoor de noodzakelijke toebereidselen te maken. Tot uitvoering van deze twee besluiten werd een besluit gekozen, waarin de minderheidsgemeenten vertegenwoordigd zijn.

Zweden. Theologische professoren-strijd.

Gelijk Noorwegen, zoo heeft ook Zweden in 1912 zijn professorenstrijd gehad, al is het ook, dat deze niet als in Christiania geleid heeft tot slichting eener gemeentefaculteit, al is daarover ook in Zweden reeds gedacht.

Aanleiding tot den strijd was de door den Rijksdag goedgekeurde benoeming van T. Sgerstedt tot hoogleraar in de Theol. Encyclopedie en Wijsbegeerte van den godsdienst aan de Universiteit te Lund. In 1912 schreef deze een boek, getiteld: „Het religieuze waarheidsprobleem“ om daardoor de professorale waardigheid te verkrijgen.

In dit geschrift betoonde Sgerstedt, dat hij geen religie van een eigenlijke openbaring gesproken worden kan en dat men wel zou doen, de waarheidsbelemten in niet Christelijke religies hooger dan tot hertoe te laten gelden. Strikt genomen moest men wel aannemen, dat een openbaring mogelijk is, maar dat zij ook werkelijk gegeven werd, kan niet bewezen worden. Nog meer opzien doet dit geschrift haardes Sgerstedts verdediging van een geschrift van den boezemst Lofvick te Lund, getiteld: „Het Christendom vroeger en tegenwoordig.“

In dit geschrift werd behandeld over het verweeringsproces van het Christendom, terwijl beweerd werd dat het ontstaan van het Christendom zoo in dualistische gehuld was, dat men met recht van een „religieuze en zedelijke minderwaardigheid“ van het Christendom spreken kon. Verschillende godgeleerden van verschillende richting toonden aan, dat de methode die de boezemst gevolgd had, overantwoordelijk was, terwijl zij ook betoogden, dat de methode van bewijsovervoering kant noch wal raakte, maar Sgerstedt zocht hen te verdedigen. Dit verbindende niet, dat een deel der Theologische faculteit van Lund hem tot hoogleraar benoemde, na eerst aan vijf geleerden advies gevraagd te hebben, waarvan drie de benoeming aanrieten, terwijl twee die ontrieden.

Ten slotte kreeg Sgerstedt in de Theologische faculteit slechts twee stemmen, terwijl de overige drie leden der faculteit tegen hem stonden, deels in de overtuiging, dat § 28 der Grondwet bevoorde gehandhaafd te worden, volgens welke

een hoogleraar de „zuivere Evangelische leer“ moet toegedaan zijn, deels op formeele gronden. Het professoraat werd nu, volgens Zweedsch gebruik, voor vacant verklaard, en Sgerstedt solliciteerde er naar en dítmaal met voort hem gunstig gevolg.

Nu ontstond een persdebat over de beteekenis van § 28 van de Grondwet. De meeste liberale bladen beweerden, dat deze bepaling slechts inhield dat men lid zijn moest van de landskerk van Zweden. Terecht werd daartegen aangevoerd, dat de Zweedsche landskerk toch eischt dat men persoonlijk de belijdenis der kerk beaamt, zoodat denziken zeker niet tot hoogleraar te benoemen zijn, die sterk onder verdenking liggen dat zij de belijdenis der kerk verwerpen. Dit standpunt werd ook door Juristen krachtig verdedigd.

Hierop mengde zich de theologische hoogleraar Billing van Upsala in den strijd, welke in het orgaan der Christelijke studentenvereniging zich verklaarde voor de opname van Sgerstedt in de theologische faculteit, omdat „de geschiedenis van den godsdienst een grenswetenschap is, die voor de theologie van de grootste beteekenis moet geacht worden, welke wetenschap ook door een niet-theoloog kan gedooerd worden“. Overigens behoorde het wetenschappelijk onderzoek volledige vrijheid te hebben, terwijl men toch § 28 moest respecteren, welk artikel echter door den hoogleraar niet werd uitgelegd. De beschouwingen van Billing lokten een energiek protest uit van drie theologische professoren van Upsala, als onverenigbaar met de zelfstandigheid niet alleen van de theologie maar ook van de kerk“. Ook verklaarden de hoogleraren, dat de Christelijke studentenvereniging door het verspreiden van genoemd artikel in hun orgaan sterk gecompromitteerd was, waarop de redactie weer verklaarde, dat zij de beschouwingen van Prof. Billing niet beaamt. Van andere zijde werd weder beweerd, dat de kerk in geen geval de hulp van den staat bij leeraarwijkingen mocht inroepen, terwijl daartegen Prof. Norström betoogde, dat de theologie zonder eenige bedenken hen moest uitsluiten die haar uitgangspunt niet erkennen; aan Sgerstedt had een professoraat in de wijsbegeerte aangeboden moeten zijn.

Uit alles blijkt, dat de hogeschool te Lund, wat de theologische faculteit betreft, anders geworden is dan zij vroeger was, ten minste, nergens heeft de moderne richting zooveel terrein veroverd als in het Stif. Lund. Het is het eenige Stif waarin de modernen zich georganiseerd hebben. Daar is een vereniging gesticht die, onder leiding van den hoogleraar Pannestill, strijdt voor de z.g. „nieuw-Protestantsche opvatting van het Christendom“.

Gemengd Nieuws.

De Russische regeering kan er kennelijk maar niet toe komen om de door den Czaar onduidelijk toegezegde vrijheid van conscientie ook werkelijk toe te staan. De (Amerikaansche) Wachtmeester meldt, dat de minister van Binnenlandsche zaken van plan is, de heilige Synode toe te staan de geeste, die zich de Baptisten noemt, de vrijheid van godsdienst te ontzeggen als schadelijk voor den staat. Aangezien hiertoe is het felt, dat eenige Baptisten geweld hebben den militairen ed af te leggen. In hoerle Christelijke staten, die over het algemeen den god handhaven, zijn Baptisten of Doopsgezinden van het afleggen van den eed vrijgesteld geworden!

WINCKEL.

Voor Kinderen.

„NOBLESSE OBLIGE“.

V (Slot).

't WORDT KERSTDAAG.

In den loop van dien natten kouden Zondag besloot Robert den weg naar Lanesbury in te slaan; hij zal in drie dagen de dertig mijlen niet kunnen afleggen, dat voelt hij wel; maar met de helft van zijn laatste schilling kan hij een kruispad bereiken vanwaar hij het overige van den weg wel te voet kan afleggen. Als hij ongesien Lily kan aanschouwen, dan, doka kan hij de verdere ellende wel doormaken, meent hij; Lily, zijn Lily, zal hem nog liefhebben; maar hij moet haar slechts zien, haar spreken dat kan niet, dan zou hij de heiligsing van Ome, de verwijten van Tante moeten aanhooren; maar Lily, zijn Lily, die wil hij zien.

Op den weg, die hem o, zoo lang valt, gevoelt hij telkens weer, dat hij veel gelijkt op den verloren soon uit de gelijkenis; die had ook honger, die had ook behoefte aan kleedster; maar die ging naar zijn vader, doch hij, Robert, heeft geen vader.

Als hij halverwege Lanesbury den trein verlaat is er niet veel kans, dat iemand in hem den neef van de Torpes, herkent. En men geeft hem nachtverblijf in een schuur, zelfs wat avondeten den eersten en tweeden avond. Toch zal hij onmogelijk nog bij dag zijnz ooms huis kunnen bereiken; zoo moede is hij.

Wel roepen de kerstkloeken naar het bedehuis, maar Robert ducht, dat hij zijn binnen-treden de predikant hem zal herkennen en dus gaat hij verder. Uitgeput en flauw zet hij zich onder het afkade eener boerderij neder, om later weer zich voort te slepen; en als de avond-chemering daalt heeft Robert de zijden van het kantoor bereikt. 't Kantoor is gesloten, natuurlijk; want het is Kerstdag. In het portiek zet hij zich op de steenen bank om te over-